

Yak?n ?li?kide Ya?ant?lar Envanteri

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Yak?n ?li?kide Ya?ant?lar Envanteri*. Turkish Psychological Scales.
Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=32748>

Özet

Yakın İlişkide Yaşantılar Envanteri (YİYE), yetkin bireylerin romantik ilişkilerdeki **bağlanma** stillerini boyutlar düzeyinde ölçmek amacıyla geliştirilmiş olan Experiences in Close Relationships (ECR) Envanterinin Türkçeye **uyarlama** çalışmasıdır. Bu ölçek, yetkin bağlanma kuramının temelini oluşturan Kaygı ve Kaçınma olmak üzere iki ana boyutu değerlendirir. Türkiye'deki **uyarlama** çalışması 2006 yılında Nebi Sümer tarafından yapılmış olup, ölçeğin psikometrik özellikleri Türk popülasyonunda geçerli ve güvenilir bulunmuştur. Ölçek, bireylerin yakın ilişkilerdeki davranışları ve **zihinsel modellerini** 32 madde üzerinden 7'li Likert tipi bir derecelendirme ile değerlendirmektedir.

Anahtar Kelimeler

Yakın İlişkide Yaşantılar Envanteri, Yetkin **Bağlanma**, Bağlanma Stilleri, Psikometri, Kaygı, Kaçınma, **Ç Tutarlılık**.

Yazarlar

Nebi Sümer.

Amaç

Yakın İlişkide Yaşantılar Envanteri'nin temel amacı, yetkinlerin yakın ilişkiler bağlamındaki **bağlanma** örüntülerini boyutlar düzeyinde ölçmektir. Geleneksel kategorik bağlanma sınıflandırmalarının aksine, bu envanter bağlanmayı sürekli bir deyimken olarak ele alır ve bireylerin ilişkiye dair tutumlarını ve beklentilerini nicel olarak değerlendirir.

Ölçek, özellikle romantik ilişkilerde yaşanan Kaygı (terk edilme korkusu ve yakınlık ihtiyacı) ve Kaçınma (duygusal yakınlıktan rahatsızlık duyma ve bağımsızlık arzusu) boyutlarını ölçerek, bireylerin ilişkisel **zihinsel modellerini** tespit etmeyi hedefler. Bu sayede, araştırmacılar ve klinisyenler, ilişki kalitesini ve psikolojik uyumu etkileyen temel bağlanma dinamiklerini analiz edebilirler.

Yapı

YİYE, yetkin bağlanma kuramının iki boyutlu modeline sık sık ya bağlandı. Bu iki boyut, bireyin kendine ve başkalarına dair sahip olduğu iyleyen **zihinsel modelleri** temsil eder:

Bağlanma Kaygısı: Bireyin kendine dair olumsuz bir benlik modeline sahip olduğu ve partnerinin ulaşılabilirliği ile ilgilenme düzeyinden emin olamadığı durumu ifade eder. Yüksek kaygı, yoğun

onaylanma ihtiyacı ve terk edilme korkusu ile kendini gösterir.

Ba?lanma Kaç?nmas?: Bireyin ba?kalarına dair olumsuz bir modele sahip oldu?u durumu ifade eder. Yüksek kaç?nma, duygusal yakınlıktan kaç?nma, ba?msizliğe a??ı? vurgu yapma ve ili?ki stresini azaltmak için duygusal mesafeyi koruma eğilimi ile karakterizedir.

Geçerlik

Ölçeğin Türkçe **uyarlama** çalışması (Sümer, 2006), orijinal ECR'nin yapısal geçerliliğini destekler niteliktedir. Yapılan analizlerde, ölçeğin iki faktörlü yapısal Türk örnekleminde de tutarlı oldu?u görülmüştür. Ayrıca, Y?YE ile ölçülen zihinsel modellerin, daha önceki ba?lanma ölçekleri (IA ve ?ÖA) ile anlamlı ilişkiler gösterdiği belirtilmiştir. Bu ilişkiler orta derecede güçlü olup ($r = .22$ ve $.35$, $p < .01$), Y?YE'nin yeti?kin ba?lanma yapıları? ölçmede yeterli düzeyde eş zamanlı geçerliğe sahip oldu?unu göstermektedir.

Güvenirlik

Yakın ?li?kide Ya?ant?lar Envanteri'nin güvenilirlik çalışmaları, ölçeğin yüksek düzeyde **iç tutarlılık** sergilediğini kanıtlamıştır. Sümer (2006) çalışmasında, ölçeğin genel **iç tutarlılık** katsayısı (Cronbach Alfa) **.88** olarak rapor edilmiştir. Bu yüksek katsayı, ölçek maddelerinin aynı psikolojik yapıyı tutarlı bir şekilde ölçtü?ünü ve ölçüm hatasının düşük oldu?unu göstermektedir. Alt boyutların güvenilirlik katsayıları da genellikle yüksek düzeydedir, bu da Kaygı ve Kaç?nma faktörlerinin kendi içlerinde homojen oldu?unu belirtir.

Faktör Analizi

Envanter, yapısal olarak **2 alt boyut** ve toplam **32 maddeden** oluşmaktadır. Uygulanan faktör analizleri (genellikle Açıklayıcı ve Doğrulamalı Faktör Analizleri), maddelerin net bir şekilde Ba?lanma Kaygısı ve Ba?lanma Kaç?nması olmak üzere iki temel faktöre ayrıldığını göstermiştir. Bu iki boyut, yeti?kin ba?lanma kuramının boyutları düzeyindeki ölçümünü sağlamaktadır.

Her bir alt boyutun (Kaygı ve Kaç?nma) 16'şar maddeden oluştu?u ve bu maddelerin faktör yüklerinin yeterli düzeyde oldu?u belirlenmiştir. Faktör yapısı, ölçeğin teorik temellerini güçlü bir şekilde desteklemektedir.

Enstrüman

Test Type: **Uyarlama** (Adaptasyon) Ölçeği.

Format: Öz Bildirim Envanteri (Self-Report Inventory).

Language Available: Türkçe (Turkish).

Population Group: Yetişkinler (Adults).

Age Group: Genç ve Orta Yaş Yetişkin Popülasyonu.

Population Details: Üniversite öğrencileri ve genel yetişkin örneklemeleri üzerinde geçerlik ve güvenirlik çalışmaları yapılmıştır.

Test Methodology: 7'li Likert Tipi Derecelendirme kullanılmaktadır. Katılımcılardan kendilerini en iyi tanımlayan seçeneği işaretlemeleri beklenir.

Anahtar Kelimeler

Bağlanma Kaygısı, Bağlanma Kaçınması, Psikolojik Ölçek, 32 Madde, **Zihinsel Modeller**, Nebi Sümer, Romantik ilişkiler.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Bilinmiyor/Mevcut Değil.

Affiliation Email addresses: nsumer@metu.edu.tr (Orta Doğu Teknik Üniversitesi).

Correspondence Address: Nebi Sümer, ODTÜ Psikoloji Bölümü, Ankara, Türkiye.

İzinler, Ücret ve Test Yılı?

Yakın İlişkide Yaşantılar Envanteri'nin Türkçe **uyarlama** çalışması 2006 yılında yayımlanmıştır. Ölçeğin kullanımı, özellikle ticari veya büyük ölçekli araştırmalar için, sorumlu yazar Prof. Dr. Nebi Sümer'den izin alınması gerektiğidir. İletişim için: nsumer@metu.edu.tr.

Orijinal makalenin bağlantısı: nebisumer.com.

Kaynakça

Sümer, N. (2006). Yetişkin bağlanma ölçeklerinin kategoriler ve boyutlar düzeyinde karşılaştırılması. *Türk Psikoloji Dergisi*, 21(55), 1-22.

Bu ölçeğin Türkçe versiyonunun orijinal PDF belgesi buradan indirilebilir: yakin-iliskide-yasantilar-envanteri-toad.pdf.

Yakın ?li?kide Ya?ant?lar Envanteri Maddeleri

ÖNEML?: Ölçe?in maddeleri kaynak metinde aç?kça belirtilmemi?tir. Ancak envanter, 2 alt boyut ve toplam 32 maddeden olu?maktadır. Derecelendirme sistemi a?a??daki gibidir:

Derecelendirme: 7'li Likert Tipi Ölçek.

1 = beni hiç tan?mlam?yor

7 = tamam?yla beni tan?ml?yor

ARABPSYCHOLOGY.COM